

It's a Free World... (En un mundo libre...)

Si algú demana els noms dels dos directors britànics més actius avui dia en el camp de la temàtica road, la resposta passa per Mike Leigh i Ken Loach. Les pel·lícules que fan els dos realitzadors tenen com a protagonistes famílies endeutades per ingressos suficients, víctimes d'un món mercantilista que veu la gent com els nombres que formen els codis de barres (*All or Nothing*, Mike Leigh, 2002; *The Navigators* (La cuadrilla), Ken Loach, 2001), o superades per uns moments històrics i polítics que no vol tenir en compte les veus crítiques (*Land and Freedom* (Tierra y libertad), 1995, i *The Wind That Shakes the Barley* (El viento que agita la cebada), 2006, ambdues de Ken Loach).

No obstant això, personalment sempre m'han atret més les pel·lícules de Mike Leigh que les del director nascut a Nuneaton. Per quin motiu? Per explicar-ho d'una manera senzilla i clara diré que rau en el tractament de personatges: mentre Mike Leigh els crea fa creïbles, versemblants, amb alts i baixos com qualsevol de nosaltres; Ken Loach dibuixa uns protagonistes que són més aviat prototipus, la qual cosa fa que siguin encarcerats, rígids i que responguin millor a una concepció concreta que a un tipus de persona. Dit d'una altra manera: la fa-

mília del taxista a *All or Nothing* és una mostra de les postures diferents que es poden prendre davant les dificultats econòmiques i d'una malaltia, però en algun moment o un altre, ens sorprenen, perquè tenen una resposta no previsible, perquè són complexos, és a dir, reals. Per contra, gran part de les darreres pel·lícules de Ken Loach pequen d'un excés d'esquematisme, ja que cada personatge representa una presa de consciència, encertada o no, davant del problema opressor. Així, a *The Wind That Shakes the Barley*, cada un dels integrants de l'IRA es correspon a qualche figura, com la de l'esquerrà fins a la mort (Damien, Cillian Murphy), del possibilista (el seu germà Teddy, Pádraic Delaney)... la qual cosa fa que ben aviat aparegui un sentit de *déjà-vu* i que, a la llarga, el final s'intueixi fàcilment, per aquesta manca mateix d'imprevisió. Un petit incís: en el cinema espanyol, les pel·lícules de problemàtica social de Fernando León de Aranoa també pateixen aquest defecte, però encara en grau superior, fins a fregar el ridícul a *Princesas* (2005).

Però en parlar de la darrera pel·lícula de Ken Loach, aquesta sensació, afortunadament, desapareix. A *It's a Free World* no hi ha personatges plans, sinó que estan molt ben caracteritzats i presenten una complexitat psicològica que n'enriqueix molt el visionat. La protagonista, Angie (Kierston Wareing), treballadora d'una gran empresa de contractació com a encarre-

gada de anar a cercar treballadors a l'estranger, es treta de la feina per no acceptar colgar-se amb un cap. Aleshores, decideix muntar, amb una amiga, una empresa de les mateixes característiques, però conscients de les primeres dificultats econòmiques i de paperassa, comencen a funcionar il·legalment els primers mesos, amb la idea de fer-ho tot legalment més endavant. Malgrat les bones intencions, les coses es compliquen i de cada vegada més han de recórrer a «solucions» dràstiques i taxatives, fins al punt que és amenaçada pels treballadors que havia contractat i no han pogut cobrar, perquè ella mateixa també ha estat víctima de les decisions que han pres els propietaris de les empreses a les quals oferia els serveis.

Amb tot aquest embolic, Angie és mostrada com una persona contradictòria, capaç de deixar sense habitatge gent sense papers per oferir aquestes mateixes cases als «seus» treballadors il·legals, però també de patir per una família que no té ingressos des de fa temps i que finalment acull a ca seva. A més, té una mitja història d'amor amb uns dels seus contractats que a estones la fa dubtar del camí que emprèn per dur endavant l'empresa. D'altra banda, hi ha les converses que té amb son pare, un esquerrà de la vella guàrdia que li vol fer entendre que el temps no han canviat tant en el sentit de lluita sindical com ella mateix creu... En definitiva: un personatge persona, no un personatge idea, que defuig el maniqueisme fàcil i simplista.

Rebla el clau el final, que traspua desesperança, tristor, perquè al cap i a la fi res no ha canviat: la lluita ha esdevingut inútil i el cicle torna a començar.

The Kite Runner (Cometas en el cielo)

The Kite Runner, la setena pel·lícula del director alemany establert als Estats Units Marc Forster, és en el fons la història d'una redempció, basada en la novel·la homònima de Khaled Hosseini, a l'estil d'una altra pel·lícula estrenada fa pocs mesos, *Atonement* (Expiación), de Joe Wright. Els punts de partida són molt semblants, perquè els dos protagonistes han comès una falta de traïció i mentida, quan eren infants, que els marcarà la resta de la vida. A més, tots dos, en tornar grans, es dediquen a ser escriptors. Però, mentre *Atonement* indaga sobre què suposa el procés de creació artística com a element redemptor, *The Kite Runner* fa servir com a catarsi un viatge de retorn a les terres on va esdevenir la mala obra.

El protagonista, fill d'un vidu exiliat als Estats Units quan les tropes soviètiques envaïren Afganistan, hi ha de tornar per fer-se càrrec del fill del seu millor amic de la infantesa, precisament la víctima de la traïció feta vint-i-cinc anys abans. És en aquest punt que la pel·lícula flaqueja, però és captivadora quan narra la infantesa del protagonista, a la vegada alegre i amarga, perquè son pare no entén que al fill li agradi més escriure que aprendre a defensar-se de les malifetes dels companys.

En resum, una pel·lícula no rodona, per desequilibrada, però que en tot cas és recomanable. ■

